

Redacția:
Strada Beriului Nr. 2.

Toate manuscrisurile ce pri-
vesc conținutul foii sunt a
se adresa redacției.

Manuscrisuri nu se înapoiază — Epistole
nefrancate nu se primesc.

Un număr costă 16 bani.

ACTIVITATEA

Foaie politică, economică, socială și literară.

Administrația:
Strada Beriului Nr. 2.

Prețul de abonament:
pe an 8 cor., pe 1/2 de an
4 cor., pe trei luni 2 cor.

Pentru România și străinătate
Pe an 20 franci.

Inserțiunile se acordează conform
tarifului obicinuit.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apăre în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Sporirea activiștilor.

Pășind în fața obștei române cu dorința, ca să părăsim tactica dovedită atât de desastroasă și să intrăm în lupta parlamentară, am știut că ne ridicăm glasul în contra unui principiu, care având deja putere tradițională, combaterea aceluia va întâmpina greutăți cu atât mai mari, pentru-că precum am declarat deja de-atâtea ori: așa numita pasivitate, n'a fost altceva decât o perfectă nelucrare.

A te retrage dela actele sgomotoase ba eventual și chiar primejdioase ale alegerilor, a nu-ți mai face de lucru cu poporul luminându-l cu privilegiul alegerilor despre însemnătatea acestor acte, despre sfera de activitate și datorințele unui deputat parlamentar, a-l clarifica despre drepturile pentru cari se poartă lupta constituțională, apoi a nu te expune la înfruntări și fel de fel de atacuri și alte neplăceri în parlament etc., sunt tot atâtea »lucruri«, cari de minune se potrivesc cu natura oamenilor nostri.

Să fim sinceri, să ne recunoaștem defectele, dacă voim să le și vindecăm. Așteptările noastre față de bărbații nostri așa numiți »valoroși«, cari poartă roluri în viața noastră publică atât de modestă, sunt pe cât se poate de minime!

Dacă careva într'un cerc confidențial restrâns a ținut o vorbire fulminantă și din întâmplare a fost de față vre-un »publicist« ori mai bine zis un Schreier-Moritz, care trăiește din a face elogii naționale: apoi pe respectivul vorbitor fulminant îl vezi în a doua zi ridicat în careva ziar național până într'al șep-

telea ceriu! constatându-se, că ce stea splendidă a răsărit pe orizontul »național-politic!«

Firește, că »steaua« aceasta, când e vorbă să deie piept cu adversarii politici față în față, apoi tace ca peștele, ce se și rischeze laurii secerai în clubul seu confidențial al prietenilor?!

Dacă careva își face cât de cât datorința în vre-o congregație, făcând acolo din când în când și politică mare, și apoi el însuși face și pe raportorul publicist, publicând apoi niște vorbiri puternice de ale sale, însă vorbite de alții: *aceștia sunt stele de clasă superlativă!*

Noi încă recunoaștem meritele luptătorilor adeverați, reali și fără re-olam, din congregațiile comitatense, dar' susținem cu toată tăria, că aceste lupte nici pe departe nu sunt îndestulătoare pentru a ne putea promite ceva rezultat în cauza noastră adevărată, în cea națională.

Causa noastră națională, realizarea pretensiunilor noastre basate în parte pe legi sancționate, dar' mai cu seamă pe dreptul cel mai puternic natural, trece departe peste competența unei congregații comitatense!

E foarte bine și de lipsă, că totdeauna când se aduc astfel de chestii mai mari pe tapet, să fie reprezentată ideea noastră fundamentală cu toată dignitatea și bărbăția deamă de cauză, dar' lupta, lupta cea adevărată, care are mărul scop de a înfrânge vederea sinistre și nedrepte despre intențiunile noastre atât de juste, și a arăta adversarilor nostri politici, și lumii întregi, că ceea-ce pretindem noi nu este efluxul unui iridentism, ci sunt

postulatele »legii, dreptului și ale dreptății«, și că această sfântă deviză alor trei principii noi nu o purtăm numai pe buze, nu o folosim de mijloc de amăgire, ci este adânc înfiptă în inimile noastre! și pretindem realizarea ei!

Această luptă măreață, îndălțătoare, numai în parlamentul țării, față în față cu ocârmuitorii puterii, se poate purta cu prospecte de rezultat.

Avem o bucurie nespusă văzând cum străbat razele redeșteptării prin ceața deasă a negrului trecut, cum se emancipează din zi în zi mai mulți bărbați adevărați valoroși, de sub terorismul organelor pasiviste, și exclamă din adâncul inimii: *da, și eu sunt activist! și eu am dorul să mă lupt cu toată bărbăția pentru drepturile neamului meu!*

Și acum întrebăm, că: *acest program de muncă, consolidarea tuturor elementelor apte, oare sincer și din convingere îl combat pasiviștii?*

Noi nu credem!

Ba suntem convinși, că într'o bună dimineață toți ca unul vor fi răpiți de iubirea către neam și cauză, și vor striga: *activiști suntem cu toții! toți voim să ne luptăm pentru drepturile neamului nostru!*

Dorul de luptă, dorul de a-și face datorința față de neam, îi va face să uite de forma, că: *nu conferința a decretat activitatea!*

Atunci nu-și vor mai putea suporta simțimentele cu teoria, că: *»nu ne putem lupta pentru drepturile neamului, până-ce guvernul ne oprește finerea conferinței (!)«*

Atunci veți pricepe, că e naivitate la culme, să așteptăm dela adversarul politic, ca el să-și delatureze pedecile ce 'ți-

lea pus! până-ce nu dai semne rezolute de energie!

Schimbați-vă numai la față, că inimile și azi sunt activiste!

Pasivitate — pentru bani?

»Budapești Hirlap« în nrul seu din 6 Iunie a. c. vestește, că între deputații actuali din Transilvania e mare bucurie de când s'a răspândit faima, că Românii nu numai că nu vor părăsi activitatea, ba prin polemii ziaristice și apeluri către popor vor fi timbrați de trădători de neam acei Români, cari vor să se candideze la alegerile de deputat.

Zice mai departe semioficiosul organ, că pasivitatea Românilor are și un motiv mai nou, de culoare picantă, și anume:

Pasiviștii ar fi crezut, că guvernul Széll va permite (!) ca Românii să se organizeze ca partid național, și apoi sub acest pretext vor primi spese de organizare dela Liga română! fiindcă însă, Buzău a defraudat banii Ligei, și așa nu-s prospecte de bani de cheltuială, apoi pasiviștii și-au pierdut cu desăvârșire potta de activitate!

Apoi continuă »Budapești Hirlap«: Pasiviștii nu numai au permis poporului să voteze, ba dacă au simțit prospecte de câștig material, apoi au și îndrumat poporul, că pentru care candidat să voteze! (E mare rușine dar' a fost casuri de aceste, cari le vom descoperi la timpul cel mai potrivit, arătând cum sub egida pasivității și luptele unor »aievea pasiviști«, unii bărbați valoroși cari trăesc și părinții lor, de tristă amintire, în ale naționalismului, au primit sume de bani, cu scop de-a corupe alegătorii, când pentru candidați guvernamentali și când pentru opoziționali. Adecă care dădea mai mult. Acei alegători puritani pasiviști, începând din anii 1872—1896 își vor aduce aminte de alegerile candidaților: Tanárki, Wodianer, Apponyi, Micsisits, Eles, Bercian, Axente, Dr. Tincu, Balomiri, Schuller, Wagner, Leonhardt, Emich, Kun István, Rethi, Teleki și br. Nopcsa. Red.)

FOIȘOARA

Minunile lui »Cinci-parale«.

Gemea de lume băutura jităriei. Vezi-că acolo se făcuse, de vr'o doi ani, han mare la eșirea din sat și se înălțase un scrânciob cu douăsprezece polițe.

Fiindcă era mândru la vedere, scrânciobul, și fiindcă hangiu, om din sat, era gureș, pe lângă că avea un pușor de vin estin și bun, la zile mari acolo se strîngeau sătenii.

De-oparte a hanului sclipia băutura pentru joc, de curată ce era; de ceea-partă rîdea un umbrar proaspăt, împletit din crengi de salcie cu frunziș primăvăratec.

Flăcăi și fete, însurăței și neveste se legănau trăgănat în horă, ori se dedeau huța în scrânciobul sprinten; sub umbrar, cei mai în etate stăteau cu păhărelul dinainte, ca la zi mare, dar' ascultau cu luare aminte.

Doamne! par'că fusese o poveste din bătrâni, pornirea dobitoacească la beție! Așa nu mai pătimea nimeni după dinsa. Că mai era câte un uitat de Dumnezeu, care călca în gura lăcomiei câte-odată, era el... fiindcă

de, cât se plivești, scapă câte-un fir de ne-mai oameni de graiu...

Vorba este că lanul cel mare se făcuse tot o apă de bine ce se alesese grăul sufletului, fir cu fir...

Și erau abia doi ani de când cu cuvântul și cu tapta se începuse plivirea.

Se nimeri, uite, să vie cam tot într'o lună, părintele Gruntu, preot nou, paroch al bisericii și învățătorul Cădea.

Amândoi tineri, amândoi curăței la înfățișare, cum se văzură, frați se făcură și cum dădură din pînteni graiului, tot un drum pricepură că aveau să apuce.

Numai sătenilor le venia, nu știu cum, peste mână, să caute la ei cu crezământ: prea erau băteandrii!.

Ei, da vezi-că nu după mustață subțirică se drămuște agerimea minții!

Părintele Gruntu și »domnu« Cădea dacă-și dădură samă de gândul ce fierbea în obște, se sfătuiră cum să facă, cum să dereagă, s'aducă apa la moara lor, întru binele tuturoră însă.

Socotiți că mică le-a fost sătenilor mirarea când văzură cu mintea și cu ochii că »băteandrii« erau »oameni« nu șagă!

Graiul, drept este, înfrîurește; de multe ori însă are păcatul, că trece ca vântul, se pierde ca mirosul florilor.

Părintele și »domnu« nu erau însă numai oameni de graiu...

Părintele munci fălcile (pogoanele) bisericii, cu pricepere și cu rînduială; »domnu« făcu tot așa cu grădina școalei; amândoi puseră legume de tot felul, și dacă lucră în așa chip pămîntul, arătară sătenilor rostul muncii lor.

La timp, fapta adevări vorba și sătenii prinseră a cunoaște, că nu pămîntu-i rău, că nu lui Dumnezeu nu-i este milă de sătean, ci săteanul nu știe cum să caute de pămînt.

Și iacă se însufleșiră sătenii de pilda cea bună și începură a cere sfaturi pentru munca de toamnă, pentru munca de primăvară.

Și fiind-că se văzură toți cu grâu și cu popușoiu bun, toți cu legume trebuincioase casei, de nu le rămăsese palmă de loc necuprinsă și nefolositoare, să dădură pe cină spre toată învățătura vrednicilor povățuitori!

Acuma, uite-i sub umbrarul primăvăratec, curăți la vestmînt, curăți la suflet, cu adevărat bucușori de zi mare și sfîntă...

Părintele Gruntu și »domnu« Cădea erau la mijlocul mesei; cinstiau cu obștia, dar' cu cumpătare și grăiau de cele priitoare vieții.

După multe și măunte, toate cu noima lor, țesute cu câte-o șagă sănătoasă, eacă »domnu« Cădea că grăi:

— Știi ce una?

— Știm dacă ne-i spune...

— Știi minunea gologanului de cinci?

— Cum adecă?

— Apoi, uite... Nu-i așa că nu numai odată v'a părut nu mare lucru, un gologan de cinci parale...

— Apoi, că nici mare lucru nu prea este...

— Nu te prinde Stane că-i ziua lungă... vorba ceea...

Hai că am să vă dovedesc că minuni poateface »cinci-parale«.

— Apoi a fi... că multe știi d-ta...

— »Cinci-parale«, mare fraților... are tot atîta putere cât un leu, cu toate că unu-i de aramă și unu-i de argint, cu toate că este deosebite de preț între ei...

— Bre, da cum naiba!.

— Uite cum: cinci parale e bucățică din leu; singur, dela un singur om, este puțin lucru de el; strîns laolaltă cu »cinci-parale« dela mai mulți, se întărește, ia prețul leului și ajunge departe...

— Mai pe românește, »domnule«, adecă cum s'ar tîlmăci?

— Uite cum: puneți fiecare, coala pe masă, câte cinci-parale...

Erau treizeci de inși... scoaseră pungile

Din observările aceste a semioficiosului, se vede cinismul cu care tratează Maghiarii o chestie atât de serioasă, de altă parte bucuria mandatarilor transilvăneni actuali asupra »faimei« de terorizarea candidaților români și totodată se vede, că la care nivou josnic se coboară critica pasivității.

Vom vedea, că într'adevăr vor face servicii pasivității, candidaților străini?

Adunarea municipală de primăvară.

(Urmare și fine.)

În posesiunea vorbirilor d-lui Dr. Aurel Vlad și Francisc Hosszu Longin, aflăm cu cale a-le publica în întregimea lor. Dr. Aurel Vlad:

Onorată congregațiune!

Intr'o țeară într'adevăr constituțională, într'o țeară, în care se respectează drepturile cardinale cetățenești și în care cetățenii sunt conștii de drepturile lor și de datorințele puterii executive, nici închipui nu se poate o atare situațiune, cum ne-au creat-o nouă ordinațiunile antilegale ale fostului ministru de tristă memorie Hieronymi.

Pentru-că într'o astfel de țeară o asemenea temeritate ar fi revoltat întreaga opinie publică și respectivul ministru ar fi ispășit, urmărit de urgia tuturor, atentatul săvârșit în contra constituțiunii, în puscărie — locul destinat pentru atari fapte criminale.

La noi însă atentatul îndreptat contra constituțiunii prin faimoasele ordonanțe ale lui Hieronymi, cu toate-că atacă constituțiunea chiar la rădăcină, nu numai nu a produs resens la d-voastră, actualii detentori ai puterii, ci luând în vedere, că respectivele ordinațiuni au avut și au speciala menire a lovi în noi Români și a ne face imposibilă ori-ce activitate politică, — ele au fost primite cu o vădită satisfacțiune.

Cu toate-că parlamentul maghiar dela restabilirea constituțiunii, adecă de 34 ani începe să se stabilească printr'o lege și să garanteze astfel dreptul de întruniri și de reuniuni a cetățenilor, ca să știm că ce drepturi și ce datorințe avem, totuși nu 'mi-e greu a dovedi, că numitele ordonanțe sunt antilegale și anticonstituționale.

Scriitorii de drept public și administrativ, — înțeleg pe cei maghiari, — unisono susțin, că cu toate-că dreptul de întruniri nu e codificat, el totuși există, fiind-că este o urmare firească a libertății personale, pe care o garantează fundamentalul articlu de lege III. din 1848. În baza acestui articlu de lege și conform părerilor tuturor juriștilor maghiari, autorul numitelor ordinațiuni ar fi trebuit tras în judecată și pedepsit în mod exemplar. Abuzul de putere îndreptat contra noastră apare în fața d-voastră ca act de patriotism, ca salvarea ideii de stat, și nu vă

temeți că pot veni timpuri, când pericolul precedent se va folosi și în contra d-voastră!

Onorată congregațiune!

Cetățeanul alegător e un factor al suveranității, el reprezintă o părtică din acea putere absolută și nelimitată, care creează legislațiunea. Când cetățeanul merge și se folosește de dreptul său de alegător, trebuie să fie absolut liber și neinfluențat și eată, d-lor, vine puterea executivă și oprește o parte a cetățenilor ca să formeze un partid politic, — care să reprezinte ideile și aspirațiunile sale, — împedecă o parte a cetățenilor ca să se organizeze pentru realizarea acelor idei și aspirațiuni, pe cari mergând la urnă le exprimă prin votul lor într'un mod absolut liber.

E de totul absurd, d-lor, e de totul antiparlamentar, că un ministru să poată desființa un partid politic din simplul motiv, că el află ideile și principiile aceluia de periculoase. Unde ajungem cu parlamentarismul, dacă recunoaștem, că guvernul are drept să desființeze partidele politice, cari îl combat, căci nimic mai ușor, ca partidul dela putere să înduplece guvernul să desființeze, să oprească activitatea partidelor opozante; ei d-lor, unde aceasta e posibil, acolo nu mai există nici constituțiune, nici parlamentarism.

Partidele politice nu se înființează din grația guvernului, și nici nu se pot desființa la poruncă mai înaltă. Un partid politic se înființează fiindcă are menirea să reprezinte, să realizeze unele aspirațiuni și principii, pe cari celelalte partide nu vor sau nu pot să le reprezinte.

Partidul național-român, cu toate asupririle ce le îndurăm, nu va înceta să existe, fiindcă el reprezintă aspirațiunile și crezul politic al unui popor de trei milioane. Eu unul, d-lor, declar, că aș fi fericit, dacă nu ar fi lipsă de existența partidului național-român, fiindcă sunt convins, că acest partid numai atunci nu ar avea drept la existență și ar deveni superfluu, când toate drepturile naționale ne vor fi recunoscute, când toate aspirațiunile noastre vor fi realizate. Până atunci însă vă vom dovedi, că partidul există și va exista.

Fiindcă conform legilor libertatea de acțiune a partidului nostru e indiscutabilă, ne-am luat voea să facem propunerea noastră, ca să vedem pe dl C. Széll, ține-se de promisiunea că va domni după lege, drept și dreptate. Eu unul nu cred în sinceritatea acestei promisiuni și nu am fost nici odată atât de naiv, ca să o iau în serios.

În timpul din urmă foile maghiare s'au ocupat cu predilecțiune de chestia eventualei intrări a Românilor în parlamentul din Budapesta. Dacă d-voastră țineți la aceea, ca și noi să fim reprezentați în parlament, apoi dați-ne posibilitate, ca să ne întrunim și să ne constătuim.

Atât se poate observa, că în partidul nostru s'a ivit un curent, care nu e străin de ideea unei activități parlamentare.

Despre una însă vă pot asigura, că numai cu program național și ca partid național ne veți vedea în parlament.

Onorată congregațiune!

Eată motivele ce m'au condus la facearea propunerii. Dacă este în d-voastră simț de dreptate, dacă există în d-voastră respect față de constituțiunea țării, veți primi en bloc propunerea ce ăm iau voea a v'o prezenta.

(Oratorul cetește propunerea, publicată în nrul trecut).

După vorbirea vice-comitelui, despre care am scris în nrul trecut, urmează dl Francisc Hosszu-Longin:

Onorată adunare generală!

»După vorbirea măduoasă și convingătoare, a membrului Dr. Aurel Vlad, cu drept am așteptat, că primul oficial al administrațiunii, ne va combate cu argumente, cari să ne insuflă cel puțin un respect oarecare.

Dar' m'am înșelat, căci tot ce d-sa ne-a spus și cum ne-a spus, nici pe departe nu ne-a convins despre netemeinicia și ilegalitatea pasului ce l-am făcut cu propunerea ce v'am prezentat. Dl vicișpan a început a se mira de noi, pe când, dacă vorba ar putea fi de mirate, la noi ar fi rindul să ne mirăm, cum se poate, ca un vicișpan, ales într'un comitat locuit în mare parte de Români, să aibă curagiul a-și lua un aer cum a făcut d-sa, când vorba este de o pretensiune pe cât de justă, pe atât și de constituțională și în loc de dovezi și pertractare serioasă, să ia refugiul la a spune neadevăruri, a face interpretări imposibile și în urmă a ne și bănuși.

Ei, apoi trebuie să constat, că memoria și cunoștințele trecutului, chiar a celui recent încă, sunt partea slabă a dlui vicișpan, fiindcă ne vorbește de pe un pedestal atât de sus, încât auzindu-l un străin ar putea crede, că aici n'a fost de când e lumea, decât numai »magyar világ«, ca și cum în patria noastră nu ar fi existat și nici nu ar exista decât singur numai Unguri și ca și cum am fi într'o țară subjugată prin un crâncen război, unde, afară de Unguri, nime nu are și nu poate avea drept nici să grămujde.

Cum adecă? D-voastră să nu știți, ori că ați și uitat, că înainte de anul 1848 »magyar nemzet«-ul din cine-a stat? Din nemeși, grofi și baroni!

Nu știți, ori ați și uitat, că după »revoluțiune« chiar și dintre Maghiari, câți »beamteri« mai ficeau țara în uniforme și cilindrele lor, poruncind la toți nemțește...

Au nu știți, ori ati și uitat, cât de amar vă durea, când era oprit să convină mai mulți de trei patru, și de tot pasul să simțea spionagiul?

Au nu știți, că pe timpul când cerul patriei începuse a se mai însenina, ce promisiuni solemne se mai făceau și ce înfrățiri se mai legau?

lână și pentru vinzare de miei... Ar putea avea prăvălie în care să aducă ce trebuie pentru sat... Câte și mai câte se fac, cu isbândă, prin economie și în »tovărășie.«

— Ia hai mei să facem cum zice »domnu...«

— Stați, cu chibzuință, fraților... Să vorbim și cu cei din satul de alături cu noi, cât și cu cei de prin cătune... Cu cât vom fi mai mulți... cu atât vom face lucrul mai cu temei... — Așa! așa!...

— Fiind-că vă învoiți, vă mulțumesc fraților, pentru binele d-vo... Acuma, domnule, primar, d-ta, om tiner și iscusit, strânge din satele lăturașe și din cătune, câte trei fruntași, și Duminecă ce vine să ne întâlnim... pentru așezarea temeliei!...

— Să trăești!... să trăești!...

Așa în ziua de sf. Constantin și Elena, patru sate cu cătunele lor se adunară...

Părintele Gruntu, după biserică, îmbrăcat cu odăjdii, ceti afară o rugăciune, finu apoi o cuvântare care puse lacrimi de mulțămire în ochi, și tovarășia, botezată: »Binele obștește«, luă ființă.

Fiecare cap de familie se scrise cu 10 bani, pentru întâia săptămână... și se legă a da câte »5 parale« pe fiecare săptămână d'aci înainte.

Face minuni, d'apoi cum, și »cinci-parale!«

Niger.

Au nu știți, ori a-ți și uitat, că era un timp, când și p'aici erau fișpani români [voci: cine?]. Mă întrebați, că cine, apoi bine, vă spun: mai întâiu bar. Nopcsa și tată-seu, căruia numai mai nainte i-ați votat salutare [sgomot și risete]. Pardon! să nu fie cu suferare, noi Români nu-l reclamăm!

Am voit numai să vă arăt, că nu a fost lumea tot așa precum este azi, și rezimați pe istoria patriei și a celorlalte popoare din lume, avem cuvinte a deduce ca și sigur, că nici nu are să fie tot așa, precum este azi.

De aceea îi sede rău dlui vicișpan a vorbi așa de pe sus, ca și cum s'ar afla pe la Dobrițin sau Kecskemét, căci vedeți, nouă nu ne impune.

Dl vicișpan în loc să ne combată cu argumente serioase, crede a putea convinge lumea cu aceea, că ne bănuște de iridentism și gravitare în afară.

De unde și până unde suntem și putem fi noi iridentști?

Pentru-că avem convingeri politice, contrare politicii guvernului?

Au nu știți, ori ați și uitat, că chiar și Maghiarii au avut și au diverse partide politice?

Au nu știți, ori n'ați auzit, ce a făcut contele Széchenyi și alți bărbați ai d-voastre, când cu ridicarea stindardului libertății, egalității și frățietății!

Când, unde și mai presus de toate, care dintre Români din patrie a gravitat cândva în afară? Spuneți-ne!

Au doar' noi am fost aceea, cari ne-am revoltat contra legilor sancționate?

Noi am detronat dinastia, noi am adus puterea străină în țară și noi am conspirat, ca Ludovic Kossuth și ai sei în străinătate? (Sgomot și desaprobări din partea Ungurilor; voci: așa e, așa a fost, din partea Românilor).

Ei bine, ce vă tot provocați la România și ne aruncați în față, că noi gravităm în afară spre frații nostri din statul vecin, când nu ne puteți arăta un singur cas, un singur Român.

Apoi nu știți nici azi, că România, care și-a câștigat independența cu vitejie, e un stat, deși mai mic, dar' destul de tare, ca să nu aibă trebuință de ajutorul nostru?

Au nu știți, că Românii în decursul secolilor totdeauna au luptat în șirul acelor, cari nu au avut altă aspirațiune, decât mărirea și independența patriei și ca atari nu au putut și nu pot să graveze în afară?

(Aci oratorul întorcându-se și arătând cu mâna spre tabloul cel mare din sala comitatului ce reprezintă plecarea lui Ioan Huniadi în război, zice:)

Apoi: »La undele de sânge ce au curs pe Câmpul Pâinii, vârsat prin iatagane și paloș de Osman, au n'a avut acolo parte și Românii!« (Sgomot, vii aprobări din partea Românilor).

Respingem deci cu toată tăria bănuielele ce ni-se fac și protestăm, că am fi mai puțin patrioți, ca ori-și-care dintre d-voastre.

Și când și azi ca totdeauna, Românii contribuie cu sângele, cu avutul, cu brațul și cu inteligența lor la susținerea, fericirea și mărirea patriei, cine va putea trage la îndoială dreptul lor de a trăi aici ca Români și a-și reclama drepturile ce necontestabil le compet?

Ce lucru ilegal și nejust este și poate fi propunerea noastră, când noi nu cerem alta, decât ca și d-voastră să ne dați mână de ajutor, ca să se delătore o nedreptate, care azi-mâne vă poate ajunge și pe d-voastre.

Au este aceea adevăr nerăsturnabil, că patria noastră numai după vederile politice ale d-voastre se poate feriți?

Eu nu cred!

Din contră am convicțiunea, că patria noastră comună cu politica noastră mai sigur va deveni mare și puternică, decât cu a d-voastre.

În viața constituțională, fiecare partid politic își are îndreptățirea sa și nici un om cu mintea sănătoasă nu poate trage la îndoială îndreptățirea fiecărui cetățean de a lupta pentru binele patriei, cum crede el mai sigur.

Dl Széll Kálmán și partizanii sei nu vor nici mai mult nici mai puțin decât, ca să facă aici un stat unitar național maghiar.

Cine se poate mira, deci, dacă noi Români, știind bine, că un asemenea stat ar fi

de piele, ori de prin chimir și puseră gologanii pe masă.

Cândea făcu trei grămezi de câte zece gologani fiecare...

— Iacă, vedeți? Fiecare ați dat câte unul... Așa-i? S'au făcut însă trei grămezi de câte zece, adecă un leu și cincizeci bani... Suma aceasta, dacă o vom pune de-oparte, va fi o economie pentru fiecare, dar' nu va da și dobândă...

Dacă o vom pune însă, la țîrg, la Casa de Depunere și Economie, va da dobândă, mică în adevăr, dar' va da. Economia fiecărui nu va rămânea steapă: ea va rodi, ca un pământ în care ai pus sămânță. Așa-i?

Așa-i, așa-i.

— Acuma să facem o socoteală mai măricică: în comuna noastră sunt 375 capi de familie. Dacă toți ar da câte 5 parale pe săptămână, de-o pildă, s'ar strânge 375 gologani de 5 parale, adecă 18 lei și 75 bani, într'o lună s'ar face 75 lei, ear' într'un an 900 lei.

— Nouă sute? Anzi d-ta! comoară, bre!

— Comoară în adevăr... și comoara asta ar da dobândă...

— Ei și ce-am face cu dobândă asta?

— Tocmai aveam să vă lămuresc, ca să se împărțească dobândă la toți cei 375 de familie, ar veni prea puțin de fiecare cap.

Nu tocmai aceasta însă e rostul economiei, nu aceasta e minunea lui »cinci-parale...«

— Da cum? care? ce fel?

— Rostul este, să mărești capitalul, la capătul anului, cu dobânda lui și să pui înainte economia de cinci-parale, până când ajunge să se facă un capital destul de bunșor, după doi, trei ani... Atunci, mare fraților, se strâng toți cei 375, cari se numesc: »asociați,« sau »tovarăși« și chibzuiesc, ce nevoie mai de seamă are satul? Nu toate nevoile se împlinesc odată, ci pe rînd și atunci cu socoteală, ear' nu la voea întemplierii... Să ne închipuim bună-oară, unul și este de altfel, că satul nu are moară... O face cu parte din banii strînși. Fiecare tovarăș va măcina la moara satului, mai efin și va măcina și la străini... Uiemul sau banii de pe măcinat, va fi dobânda banilor cheltuiți. După cât-va timp se vor scoate banii cheltuiți și moara va rămânea câștig al tovarășiei!...

— Dar' știți că e bun lucru tovarășia!...

— Bun și sănătos, fraților!... Ea ne învață să fim economi și să ne facem mai efin cele ce ne trebuie pentru viață... Așa satul, adecă »tovărășia«, ar putea lua cu arîndă lucruri pentru cultivat legume, ca să le vîndă în oraș; așa ar putea crește boi pentru tăiat, vaci pentru dat lapte și pentru comerț cu unt și brînză, oi pentru comerț cu

perirea noastră, îi facem d-sale opoziție și spunem verde, că așa ceva noi nu vom permite până capul sus ne-a sta (vicișpanul: épen ez a baj! chiar asta-i vina d-voastre, Români! o fi, o fi).

Nu este lucru înțelept a ne încrede prea tare în situațiile politice, care sunt schimbăcioase, căci mâne ni-se poate întâmpla chiar ceea, ce azi facem altora.

Propunerea noastră chiar acum este și justă și motivată, de aceea vă rog să o primiți. (Aprobări din partea Românilor, sgomot din a Ungurilor).

După pertractarea unor afaceri interne, ședința se amână pe după amiază la 3 oare.

Redeschisă ședința, înainte de a se procede la afacerile comunale, recuse și rugări, dl Dr. Aurel Muntean face următoarea

Interpelare:

1. Are dl vice-comite cunoștință, că în cercul pretorial al Geoagiului drumurile vicinale la comunele Renghet, Mada, Voia, Porcurea, Almaș, Glod, Cibu și Băcăia, sunt cu totul nepracticabile și că pentru îmbunătățirea lor nu se face nici un pas?

2. Are dl vice-comite cunoștință, că atât în părțile acelea cât și în alte părți din cercul Orăștiei (Dăncuș-Tămășasa, Măgura, Petreni, Mărtinești, ș. a.) pășunatul vitelor este de tot neregulat, așa încât fiecare cap de familie este necesitat din cauza aceasta a nu-și trimite copii la școală și a preferi suportarea pedepselor prescrise, și că din cauza aceasta notarii și antistiiile comunale nici nu mai pedepsesc pe părinții cari neglija instrucțiunea copiilor lor deoparte, ear' de altă parte învățătorii mai ales cei confesionali sunt îndatorați a da listele de absenții regulat fără de-a vedea ceva rezultat practic în urma aceasta?

3. Are dl vice-comite cunoștință, că din budgetul mai multor comune din cercul Orăștiei, cu ocaziunea revisuirii la comita s'au lăsat afară toate sumele luate în acoperirea salariilor preoțești și învățătoarești, deși aceste sume sunt votate de comune ab antiquo și basate pe us și ordonanțe ministeriale (Beriu, Vaidei, Romos, Romoșel) și că în urma acestor dispozițiuni atât preoții, cât și învățătorii suferă nedreptate, pentru-că nu-și capătă salariile?

4. Are dl vice-comite cunoștință, că în ziua de înălțarea Domnului, la conf. gr.-or. și gr.-cat., s'a făcut alegere de birou la Costești (dl Orbonaș), ear' la Ludești o execuțiune contra Tomoșoiu prin executorul Răcz în favorul »Ardeleni«; și că tergurile de țeară când cad pe sărbători mari, ca și acum la Rusalii, nu se amână, și că din cauza aceasta ni-se vatămă respectul cuvenit sărbătorilor noastre?

Și dacă are cunoștință: ce fel de pași va întreprinde, ca pe viitor aceste stări anormale să înceteze?

La punctul 1 vice-comitele promise, a face dispozițiile de lipsă, ca drumurile vicinale din pretura Geoagiului să fie reparate.

La p. 2 zice, că lipsind organizarea pășunatului în comunele numite, este greu? a constrângere de obligații la frecventarea regulată a școlii, de altcum va face tot posibilul, ca învățământul popular să nu sufere.

La p. 3 declară, că însuși a dispus ștergerea sumelor din preliminar, cu scop ca respectivele confesiuni să dovedească ratificarea dotațiunilor? (avis respectivelor corporațiuni, pentru de-a face înșile pași de lipsă contra acestei dispoziții șoade a vice-comitelui, respective a recura contra ștergerii).

La p. 4 răspunde, că a-se face alegeri în sărbători este usitat, fiindcă nu se perde timpul de lucru, ear' pentru execuții judecătorești, dănsul nu poate fi tras la răspundere.

Interpelantele ia la cunoștință răspunsurile, întrucât se promise ameliorări. Față de ștergerea dotațiunilor își exprimă mirarea și trage la îndoială dreptul de dispoziție a vice-comitelui, pentru-că comunele sunt autonome și unde nu se face repartitie (arunc) pe contribuenți, acolo nu are loc așa fel de proceduri. Altcum comunele bisericesti respective o să-și afle sanarea la locurile competente în cale recursuală.

Au urmat apoi o sumedenie de afaceri comunale, care în cea mai mare parte au fost luate la cunoștință propunerile comitetului permanent, ear' unele se retrimite la comune spre întregire.

Discuțiune mai viuă s'a încins pe lângă hotărîrea comunci Romos, referitor la reieptarea cererii conf. gr.-cat. de acolo pentru un loc pe seama școlii. Comitatul nu recunoaște dreptul episcopului de recurs în numele com. bisericesti. Așa afacerea se va da din nou spre pertractare.

Concluzul respective statutul cu taxa de pășunit a Orăștiei, în urma recursului membrului de comunitate L. Bercian, se retrimite reprezentanței orășenești, deoarece-actul a fost rău instruit. Și magistratul totuși a încassat cu forța taxă ridicată cu 4 fl. de vită? Vom vedea.

Raportor.

Candidat de deputat la Universitatea săsească.

Când cu prilejul adunării gen. a »Reuniunii Economice« ținută la Romos, s'a întrelăsat raportul economului, cu scop de a se câștiga timp pentru corteșire în favorul unui marcat bărbat valoros din clica »Ardeleana«, și anume:

Avem informațiuni, că pentru cercul electoral al fostului scaun Orăștie, clicaii isbânzilor vor a ocupa și alte locuri, ori sunt chemați, ori ba. Este vorba, că a pășit la îndemnul propriu, sau al sateliților, de candidat taimosul senator orășenesc, Daniil David. Noi cei dela »Activitatea«, conform chemării noastre, datori suntem a informa publicul și mai cu seamă pe acei 300 alegători, despre adevăratele însușiri ale acestui nou candidat. Din frageda lui tinereță, în calitate de teolog al institutului »Andreian«, ar putea povesti colegii lui Z. Murășan, I. Germân și N. Herlea, despre unele uneltiri ivite în sinul colegatului, care a dat anză la multe neplăceri celor puși în fruntea acestui institut cultural și mai multe colegilor săi.

Intrat în viața practică a orașului său Sebeș, ca învățător, a conlucrat cu elementele străine de neam și confesiune într'acolo, ca solidaritatea Românilor să sufere naufragiu, care a avut de urmare pierderea guvernării administrației politice a celui oraș, la care cu mare și multă trudă s'avântaseră înaintașii Români de acolo. Votul lui, al fie eritat tatăl său și al fostului senator, I. Piso, au contribuit la pierderea terenului Românilor.

Aceasta mai cu efect ar ști-o argumenta compatrioții săi: Dr. Stefan Păcurar, Dr. Pompiliu Isac, protopopul Tipeiu, Z. Murășan, Valer I. Barcianu și toți plugarii cinstiți a celui oraș. Despre faptele săvârșite în Sebeș și copiii celui oraș știu să povestească cu indignarea cuvenită. Dovada cea mai eclatantă este urgia cea mai nedumerită, care chiar și la alegerea de preot din urmă s'a manifestat contra fratelui său, poate nevinovat, întrucât deși era unicul competent, cu provocare la faptele tată sau și frate sau, poporul a fost contra alegerii lui de preot.

În urma șicanelor cam drastice (casele mângite) ale locuitorilor din Sebeș, a aflat de consult a lui muta la Orăștie, unde la propunerea dlui Dr. I. Miha, contra voinței exprimate de o deputațiune a țeranilor, a fost ales de senator orășenesc. În această calitate am și avut acel câștig, că a introdus ca referent economic taxa de pășune și a contribuit la ridicarea aceleia și a lemnului până în anul curent.

Având dorința de a face protopopul Orăștiei, a lucrat pe căi piezișe la câștigarea acestui post, prin care procedură și-a atras odiul celui mai valoros între valoroși, adică al Drului I. Miha, fiindcă combinația egoistă era împărechiată cu machinațiuni și mai egoiste, profesate și importate din locul seu natal Sebeș. Despre svîrcolirile pe lângă acest post, ar fi multe de zis. Toate acestea au contribuit la delăturarea candidatului D. David din comitetul bisericesc, propusă chiar de cei mai valoroși.

Ne având reușită pe terenul bisericesc, s'a pus pe cel politic-administrativ orășenesc, în urma căderii fratelui său, cel cu 32 voturi la postul de protopopie, a căror balansare

se știe cum și pe ce cale a urmat. Primul debut l-a desvoltat și i-a succes, când contra concluzului clubului românesc, pactând pe după culise cu partidul săsesc și unguresc, respective cu unii conducători ai acelor, pe motive false, a alege de protonotar pe A. Murășan, cu care mai târziu a ajuns în certe până și la bătaie cu scaunele. Dovadă procesul verbal al reprezentanței orășenești. În urma tuturor acestora, la proxima adunare gen. a »Ardeleni« a fost dat afară din direcțiune. Purtările sale din punct de vedere românesc au fost mai mult și mai cu efect combătute și persiflate de redactorul fostei »Revista Orăștiei«, Ioan Moța, căruia mai târziu, la ocuparea postului și sosirea la Orăștie, în urma schimbării căpeneagului după vânt, el însuși i-a ținut înaintea bisericii cuvântul »de bine ai sosit«. Cine vrea să se convingă, poștească a răstori »R. O.« Tot atâtea contraste, care numai dela bărbai nu se pot aștepta.

Lovindu-se întru toate în ale politice din punct de vedere românesc, ca ochiu cu ochiu, cu apotecarul »La ursul negru«, s'a decis a face tovărășie cu acesta, ca prin acela să ajungă earăși ceva. Primul debut al tovărășiei a fost, că amândoi în o trăsură au mers, ca reprezentanți nechemati la primirea episcopului reformat. Tot în tovărășie a început a se rehabilita prin scorrituri și intrigi contra unui funcționar al institutului »Ardeleana«, al cărui istoric îl rezervăm pentru altă-dată.

Tot acestui candidat de deputat la Universitatea săsească este a se atribui și zizania pe lângă afacerea advocaților și funcționarilor institutului »Ardeleana«, al căror efecte au dat naștere nu numai la pagubele institutului, fără a causat chiar și neplăceri celui bărbat valoros, în al cărui blid a zis odinioară, că se c...

Pe lângă toate acestea mai are azi, nu știu până când, și însușirea de a pescui în tulbure favoruri pentru niște neamuri de ale lui, cari din punct de vedere cultural, stau pe o treaptă nespuse de inferioară, cu a căror descriere, cu naționalul lor genuin, vom urma.

Toate acestea le-am zis, acum odată, ca în treacăt, promițând a reveni la timpul seu cu ilustrări speciale, basate pe stări și fapte complinite.

Datori ne-am aflat în preajma alegerii, acestui candidat de deputație la Universitatea săsească a premerge cu informațiunile de față, drept recomandare pentru câștigarea mandatului.

Toți aceia, cari nu vor avea informațiune îndestulitoare, poștească a-și trage atare dela locuitorii din Sebeșul-săsesc, apoi dela locuitorii acestui oraș, cari sunt încovoiați sub sarcinile iscodite de el.

Măcutcă.

Reuniunea economică în Romos.

Noi totdeauna suntem și am fost pentru constituirea de reuniuni, cari sprijinesc poporul în ale economiei, și îi stau în ajutor cu sfaturi și mijloace, ajutându-l la o economie de pământ mai intensivă.

Datoria acestor reuniuni, și zicem și a reuniunii numită economice din Orăștie, ar fi, ca să procure semințe, mașini, după putere, și acestea se stee apoi la dispoziția țeranilor, și se nu stee în maerul dlui Iosif Orbonaș, ear' cucuruzul mai special procurat se nu se prădeze tot la același domn, fără să fi primit vre-un grăunte din el, oare-care țeran.

Acestea ni-se adue la cunoștință din partea economilor interesați.

Apoi s'a publicat și nu s'a desmîțit, ba fapta dovedește, că trifoiul liferat de comerciantul dl Ioan Vulcu deja în anul prim a fost plin de mătăsă! și această liferare încă s'a făcut sub auspiciile reuniunii! și precum se afirmă acest trifoiu suspect, vîndut ca ceva lucru special, excelent! a fost cumpărat dela dl Dr. I. Miha, ceea-ce n'ar fi nici un păcat mare, dacă ar fi fost așa precum se vestise, ori barem dacă n'ar fi fost plin de mătăsă.

Dorim ca raportul cassarului să fie corăspunzător stării actuale, știm însă pozitiv, că în anul trecut ziarul

»Bunul Econom« a încheiat în sarcina Reuniunii, socoteala cu un deficit considerabil despre ce nu s'a făcut, ca acum în Romos, despre excedentul afirmativ, nici un alaiu în public. Auzim însă, că cu acest prilej »economic« dnii clicaiși folosindu-se de ocaziune, au întreprins și ceva corteșiri, că la alegerea de deputat pentru »Universitatea Săsască« în locul dlui Laurian Bercian se se aleagă senatorul din Orăștie dl Daniil David; despre aceasta scriem la alt loc.

Noi am dori să se ocupe Reuniunea numai cu economia, să vedem că lucră pentru popor, și numai pentru popor, că nu se fac uneltiri de clicărie, nu se spează banii pe »excursiuni«, și atunci toți cu trup cu suflet vom conlucra.

Revista externă.

Răsboiul anglo-bur.

Intrunirea unitarienilor din Londra.

În Londra a avut loc Marția trecută o întrunire a unitarienilor. În această întrunire s'au adoptat în unanimitate următoarele hotărîri:

1) Se protestează contra anexării republicilor boere, pe care o consideră rea, atât din punctul de vedere politic, cât și din punctul de vedere moral.

2) Intrunirea unitarienilor vede cu mahnire și rușine faptele ce se petrec în Africa de sud de 2 ani și mai ales incendiarea fermelor.

Hotărîrile luate de unitarienii englezi, arată în modul cel mai evident, că sunt mulți chiar din Englezi, care reproabă răsboiul, cum și conduita armatei engleze, față de nenorocitul popor al Boerilor.

Primirea ce i-s'a făcut lui Millner, a fost o primire cu totul oficioasă, poporul nu a luat parte, el a primit fără entuziasm, pe unul din cei cari a stăruit și stăruiește încă pentru continuarea răsboiului.

E mai mult ca sigur, că poporul englez va începe să-și dea bine socoteală de marea nedreptate ce se face celor două republici și va cere guvernărilor sei, să înceteze acest răsboiu și să redea curajoșilor Boeri libertatea lor.

Svonuri despre înfrângerea Englezilor.

Se știe că mai zilele trecute Boerii au reputat o frumoasă victorie, lângă Vlakfontein.

Censura sequestrează toate depeșile venite de pe câmpul de luptă, ceea-ce face să se creadă, că înfrângerea Englezilor a fost foarte gravă.

Cum vedem, Boerii sunt foarte tenaci, tocmai atunci când ai perdut ori-ce speranță pentru ei, îi vezi eșind cu miile din gaura de șarpe, se năpustesc asupra invadatorului, îl macelăresc sau îl pun pe fugă.

Patriotismul Boerilor ar trebui să dea mult de gândit guvernului englez, și să nu mai considere retragerea lor de pe pământul boer ca o înfrângere rușinoasă, ci ca o datorie în numele umanității.

Înfrângerei dela Vlakfontein vor urma de sigur altele, până când Englezii decimați, descurajați, vor renunța la cucerirea unui pământ, ai cărui locuitori știu să-l apere cu atâta bravură.

Invitare. Onorații alegători și membrii clubului român din loc, sunt invitați cu toată onoarea la o consfătuire, pentru alegerea de deputat la universitatea săsească, pe un nou period de 3 ani, pe Duminică în 16 l. c. după biserică la 11 ore, în localitatea școlii capitale gr.-or. din loc.

Orăștie, la 12 Iunie st. n. 1901.

Dr. Aurel Muntean m. p., Laurian Bercian m. p.,
președinte. secretar.

NOUTĂȚI

— **Alegerea de deputat la universitatea sâsească** pe un nou period de trei ani, s'va ținea, pentru cercul electoral Orăștia aici și pentru cercul rural al celor 13 comune, din fostul scaun al Orăștiei, în Romos, Luni la 17 l. c.

— **Examenele** de vară la școala capitală gr-or. din loc s'vor ținea la 22 și 23 l. c. st. n., ceea-ce s'aduce la cunoștință publică.

— **Avis.** In cât a străbătut vestea, adunarea generală a institutului »Ardeleana« se va ținea la 4 Iulie a. c. acum a treia oară. — Cine dă mai mult!?

— **Dl Dr. Valer Laslo**, medic de reg. em. a fost ales medic pentru comuna Bogșa română.

— **Moarte.** David Avramescu, preot gr-or. din Orăștioara-de-sus, după un morb îndelungat, în etate de 75 ani, împărțit fiind cu Sf. Taine, a încetat din viață Duminecă în 27 Maiu v. (9 Iunie n.) a. c. la 4 ore dimineața.

— **Comandanții Burilor în Budapesta.** O mână de oameni se luptă aproape de doi ani contra celei mai mari puteri din lume, în contra Angliei, pentru libertatea și pământul câștigat cu sângele seu fără ajutor străin. In secolul al șeptesprezecelea au emigrat 600 de familii olandeze în Africa-Sudică și din puterea lor au ocupat un mic teritor, aducând acolo cultură. Au fost fericiți în țărișoara lor, până când nu i-a scos din ea invidia Englezilor. Tot mai spre Nord s'au depărtat Olandezii înmulțiți încâtva și cu hugenoții francezi emigrați, până-ce la 1850—52 trecând riul Orange și o parte riul Vaal, au fondat cele două republici independente: Transvaal și Orange, a căror bogăție, câmpurile de diamant și băisagurile de aur au atras atențiunea Englezilor, și a pus în pornire războiul actual purtat de Englezi cu atâta crudelitate și de Buri cu un admirabil eroism, care în istoria lumii nu prea are părechel. Aproape 300.000 de Englezi stau neputincioși față cu 15—20.000 de Buri și din zi în zi cetim despre înfrângeri rușinoase ale Englezilor.

Doi comandanți ai acestor eroi admirabili, Ioan De Wett și Dr. V. Vallentin primind invitarea unui comitet, sunt azi ca oaspeți în Budapesta, și sunt primiți cu un entusiasm nemărginit și sărbătoriri splendide. Lumea oficioasă însă se reține dela aceste acte de sărbători demne de acești eroi ai libertății.

— **Nou avocat român.** Cu plăcere aducem la cunoștința publicului român, că dl Dr. George David și-a deschis cancelaria de avocat în Abrud, strada Francisc Deac nr. 86.

— **„Deșteptarea”,** organul partidului popular național din Bucovina, a început să apară în nou format, mai mare și mai cu gust aranjat, ca în trecut. Lărgindu-i-se prin aceasta spațiul, «Deșteptarea» va fi în viitor mai bogată și mai variată, cuprinzând articoli și știri despre toate acțiunile și mișcările naționale ale Românilor din Bucovina.

— **Comerciul de fete în Cluj** înflorește, ca nici-când până-acum. Bietele jertfe sunt expedate din metropola »Kultur-Egylet«-ului țară grije înspre Orient și la America. In New-York, Buenos-Ayres, Montevideo, Rio-de-Janeiro întâlnești pretutindeni pe aceste nefericite exportate, tot dovezi ale slăbiciunii poliției ungurești.

— **Șeful statului major**, generalul Beck, după-cum ni-se scrie din Blaj, va sosi Joi acolo, însoțit de vre-o cincizeci de ofițeri, ca să facă studii strategice. Generalul Beck, împreună cu toți ofițerii vor sta două zile în Blaj, fiind oaspeții Exc. Sale Metropolitului Dr. Victor Mihályi.

— **Grindină.** Din Baia-mare se scrie că grindina a nimicit sămănăturile de pe ho-

tarul Cserepes, Matovics și Mátéháza. Pagubele sunt însemnate. Din Maramureș asemenea se scrie: în săptămâna aceasta a căzut grindină în jurul Técső. Pomii sunt cu desvîrșire nimiciți. Altcum n'a plouat de o lună.

— **Omul cel mai bătrân al Jiului**, a reposat în 3 ale l. c. Fericitul Dregics Petru Vințan a fost din comuna Paroșeni și a avut etatea de 118 ani, în decursul cărora nice de durere de cap n'a pățimit. In ultima numărare a poporului efectuată cu începutul anului curent, tot în ținutul Petroșenului s'au mai aflat 3 oameni născuți la finea sec. 18.

DIVERSE

Bombardarea norilor cu grindină.
(Extras din „Buletinul Institutului Meteorologic”).

Intr'o scrisoare publicată la 6/18 Octombrie 1900 în »Epoca«, sub titlul „Grindina și Tunul” am arătat care este opiniunea asupra acestui obiect al unui meteorologist de frunte profesorul Pornter din Viena, care s'au ocupat în mod experimental cu rezolvarea acestei probleme. Concluziunea sa era următoarea: »Astăzi nu se poate încă conchide nimic cu siguranță din experiențele făcute. Un lucru este cert, că atât în Italia cât și în Stiria, pagubele produse de grindină, s'au repetat cu toată bombardarea.«

In numărul din Decembrie 1900 din »Monthly Weather Resoiew« din Washington sub titlul »Bombardarea norilor cu grindină«, găsim o notiță foarte interesantă datorită profesorului Cleveland Abbe, din care extragem cele ce urmează: Cu toate că statisticile arată că în anul trecut s'au înființat 15.000 stațiuni cu tunuri în Italia și un mare număr în sudul Franciei și în Austria, nu este nici o certitudine ca bombardările acestor stațiuni să fi avut cel mai mic efect asupra grindinei. In general cantitatea de pulbere întrebuițată la încărcături este așa de mică, în cât cercul turbilioanelor nu se poate urca mai sus de 350 metri. Nuorii nu sunt, prin urmare, atinși; dacă s'ar produce vre-un efect asupra grindinei, aceasta nu ar fi datorită de cât șgomului sau prafului și aceste efecte sunt mult mai mici de cât acele ce a obținut Dyrenforth în experiențele sale cu dinamita în 1892. Raportul foarte bine chibzuit al directorului Societăților de agricultură din sud-ostul Franciei, zice: »Nu putem conchide că din întrebuițarea tunului va rezulta în totdeauna o protecțiune completă, dar este incontestabil că rezultatele obținute sunt foarte interesante«. Din comunicațiunile făcute ultimului Congres al trăgătorilor contra grindinei care a avut loc la Padova de la 25 la 29 Noemvrie 1900, ar rezulta, că acum nu suntem de cât în perioada de încercări și că o lucrare de mai mulți ani ar fi necesară pentru a se putea constata adevăratul efect al bombardării, căci alt-fel nu ar continua cheltuielile cu întreținerea tunurilor; cu toate acestea, nu trebuie să uităm, că câte o dată omul este târît de niște prejudecăți și că mai târziu, când a prevalat o judecată mai temeinică, regretă ceea-ce a făcut. Faptul că s'a stabilit 10.000 sau 20.000 de stațiuni cu tunuri n'are în sine nici un argument în ceea ce privește eficacitatea tirului. Căci s'ar putea tot ast-fel susținea, că într'adevăr luna are vre-o influență asupra timpului, de oare ce un milion de oameni cred acest lucru și se cred în stare de a-l demonstra.

Publicațiune.

Subscrisul aduc la cunoștință publică, că sunt aplicat a vinde: **casa, curtea și grădina**, apoi *toate parcelele necomasate*, de pe hotarul comunei Romos și Vaidei, precum și tabla comasată de 31 jugere, aflătoare vis-à-vis de fostul făgădău al Romosului (pământ fertil și plan), în fine, tabla de 5 jugere tot din hotarul comunei Romos, aflătoare de câtră pădurea Orăștiei.

Casa, curtea și grădina, cu toate supraedificatele, apoi parcelele neco-

masate, s'vind una câte una, eară tabla de 31 jugere și de 5 jugere, s'vor împărți în tăblițe de câte 1 juger, în modul cel mai corespunzător, așa ca s'poată fi folosite fără piedecă.

După încuviințarea primită dela institutul »Ardeleana«, creditor hipotecar, prețul de cumpărare are a-l plăti fiecare cumpărător *numai acolo*, sau în bani gata, sau dacă dorește și își află cavenți buni, poate lua datorie în suma prețului de cumpărare, după care va purta ratele conform prescriesele acelu institut.

După aplacidarea licitațiunii, subscrisul sunt dator a estrada contract în regulă, ear' cumpărătorul poartă spesele de întabulare, căreia va premerge șter-

gere dreptului de hipotecă din partea »Ardelenei«.

Cu ducerea în deplinire a parcelării, a licitației din mână liberă și a facerii contractelor precum și a întabulării acelor, am încredințat pe dl Laurian Bercian din Orăștie, provăzându-l cu plenipotență regulată.

Licitația se va ținea Duminecă la 7 Iulie n., înainte de amiază la 10 ore, la fața locului.

Acceptarea împrumutului și a cavenților cade în dreptul și competența institutului »Ardeleana«, ca creditor hipotecar.

Orăștie, la 5 Iunie 1901.

1—2

George Bogdănescu.

Scânduri și lemne de clădiri!

Subscrisul aduc la cunoștință publică, că am deschis un bogat deposit de **scânduri de tot felul**, precum și **lemne de clădiri de tot soiul**, alese după pricepere, în casa mea proprie, aflătoare în **Orăștie, strada Căstăului, lângă pod în dreapta.**

Arangeat acum, **garant**ez cea mai bună **calitate** și îmbiu onorațiilor cumpărători **material bun și solid**, cu prețuri ieltine.

Cu toată stima

Dumitru Martin,
proprietar și tâmplar.

5—5

„Minerva” inst. tipogr., societate pe acții

în Orăștie Szászváros

Opuri ———
Bilete de log. ———
Broșuri ———
Circulare ———
Bil. de vizită ———
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist. ———
Placate ———
Ord. de dans ———
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent. ———
Anunțuri ———
Registre ———
Imprimate ———
Couverte ———
Bilete de cun. ———
Etc. etc. etc. ———

Există deja de 13 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva”

pe lângă că efectuește ori-ce comande repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acurateța cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.